

OPINIE O PROGRAMIE KOSS (1996 r.)

Program Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej przygotowany przez Centrum Edukacji Obywatelskiej oceniam jako wyjątkowo interesujący – zwłaszcza na tle dość powszechnego w Polsce lekceważenia reguł demokracji i edukacji do demokracji -znakomity pod względem merytorycznym.(...)

I tak, po pierwsze, trzeba podkreślić zarówno przydatność, jak dobre merytorycznie opracowanie problematyki samorządu lokalnego, która jest wyjątkowo słabo znana w dorosłym społeczeństwie, nawet wśród radnych gminnych i powiatowych. Projekt nauczania tej problematyki ma charakter nie tylko teoretyczny, bo o tym, że samorząd to władza w rękach społeczeństwa, można mówić bez końca, ale przede wszystkim praktyczny, kiedy to mianowicie proponuje się zbudowanie budżetu gminy lub też praktycznie analizuje prace komisji rady gminy. (...)

Po drugie, program Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej przy tej i przy innych okazjach lub tematach podkreśla rolę polskich tradycji społecznych i politycznych, a także rolę patriotyzmu i wyobraźni narodowej. Naturalnie młodzież teoretycznie jest uczona w szkołach postaw patriotycznych, ale obecnie jest to sprowadzone do banału, który często może mieć skutki odwrotne do zamierzonych. (...)

Po trzecie, propozycja nauczania „zasad demokracji” jest skonstruowana nie tylko bardzo dobrze, dlatego że pokazane są podstawowe mechanizmy funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego, ale także dlatego, że program Kształcenie Obywatelskie w Szkole Samorządowej zawiera tematy prezentujące rozmaite wątpliwości dotyczące demokracji i jej funkcjonowania i daleki jest od idealizowania demokracji (...).

*prof. dr hab. Marcin Król, dziekan Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych
i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego*

Są trzy podstawowe zalety programu przygotowanego przez CEO.

Po pierwsze: autorzy programu odwołują się do aktywnych metod pracy uczniów (debaty, dyskusje, symulacje itd.). Tego rodzaju metody sprzyjają głębszemu zaangażowaniu uczniów, a przy tym służą bardziej partnerskim relacjom uczeń – nauczyciel.

Po drugie: nacisk pada na te metody, które przyczyniają się do współpracy samych uczniów. Wyniki ich pracy (np. portfolio), jak rozumiem, zależą od umiejętności wspólnego działania. Sprzyja to z jednej strony integracji klasy, grupy koleżeńskiej, z drugiej na drodze praktycznej pozwala uświadomić uczniom, czym są i na czym polegają umiejętności obywatelskie. Te same cnoty, które mają ożywić wspólne przedsięwzięcia w klasie, „obowiązują” przecież w normalnym życiu zbiorowym.

Po trzecie: bardzo wysoko oceniam sam program zajęć. (...)

*dr hab. Paweł Śpiewak, wykładowca
Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego*

Zgodnie ze współczesnymi wymogami dydaktyki oraz społecznymi potrzebami program duży nacisk kładzie na kształcenie umiejętności (m.in. komunikacji społecznej, procedur demokratycznych i tych, które przydatne są w życiu zawodowym) oraz postaw. Na uwagę

zasługuje przede wszystkim przywrócenie do dydaktyki szkolnej pojęcia „cnoty obywatelskiej”, nawiązujące m.in. do najlepszych tradycji antyku czy okresu dawnej Rzeczypospolitej. (...)

Wspomniany wyżej interdyscyplinarny charakter przedmiotu WOS stanowi wyzwanie nie tylko dla autorów programów nauczania, ale także, a może przede wszystkim, dla realizujących go nauczycieli. Dlatego też niezwykle ważne jest, aby programy te zawierały w miarę szczegółowy opis proponowanych metod nauczania i czynności nauczyciela.

*Jerzy Sińczak, nauczyciel WOS i historii w Gimnazjum
i Liceum Jezuitów w Gdyni, wcześniej doradca metodyczny w Gdańsku*

OPINIE O PRODRĘCZNIKU KOSS ZGODNYM Z NOWĄ PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ (2009 r.)

Jest to jeden z najlepszych podręczników, dzięki niemu można rzeczywiście nauczyć gimnazjalistów jak praktykować demokrację.

*prof. dr hab. Roman Bäcker,
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu*

Podzielam opinię prof. dr. hab. R. Bäckera, że jest to jeden z najlepszych podręczników do wiedzy o społeczeństwie do gimnazjum. Jednocześnie należy stwierdzić, że – obserwując wydawnictwa dydaktyczne CEO od kilkunastu lat – są one coraz lepsze pod względem dydaktycznym, aktualne pod względem wiedzy naukowej i materiału rzeczowego.

*dr Marek Simlat,
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie*

Należy stwierdzić, że przedłożony do recenzji podręcznik spełnia warunki określone w rozporządzeniu w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników. Książka zasługuje na szczególną uwagę z wielu względów.

Po pierwsze, sposób przekazu dostosowany został do kompetencji głównego odbiorcy książki – ucznia gimnazjum. Autorzy wprowadzają bowiem młodego człowieka w sekrety funkcjonowania społeczeństwa, państwa, meandry polityki oraz zagadki samorządności i obywatelstwa, czyniąc to w sposób klarowny, zrozumiały. O jasności wyводу świadczy między innymi to, że wszelkie pojęcia czy terminy Autorzy tłumaczą zwięźle i przystępnie zarazem. Styl, jakim napisano podręcznik, cechuje przede wszystkim jasność, jak też prostota.

(...) Druga sprawa wiąże się z kompozycją podręcznika. Autorzy zadbali o zachowanie porządku w jego budowie. Treści w nim zawarte łączą się w oparciu o różne kryteria logiczne. (...) Poszczególne jednostki podręcznika łączą się w spójną całość znaczeniową, wynikają z siebie, odsyłają do wiadomości i umiejętności już przez ucznia posiadanych. Inna sprawa, że każda jednostka tematyczna poprzedzona jest akapitem analitycznie przedstawiającym problemy i tezy, jakie będą rozwijane i rozpatrywane w dalszych etapach wyводу. Recenzowany podręcznik posiada więc skrupulatnie przemyślaną koncepcję.

Po trzecie, książka umożliwia uczniowi samodzielne obserwacje świata, inspiruje do tych obserwacji i wskazuje możliwości ich interpretowania. Do aktywności pobudzają między innymi licznie wskazywane przykłady projektów oraz prac indywidualnych i zespołowych, które wykonywali rówieśnicy uczniów w innych szkołach w minionych latach, jak również zróżnicowane metody pracy na lekcjach oraz proponowane środki dydaktyczne. Autorzy zadbali przy tym o bogatą obudowę podręcznika – materiały dostępne na stronach internetowych (odsyłacze do wartościowych stron WWW), serwis zawierający dodatkowe ćwiczenia i informacje, umożliwiające uczniom kontakt z różnorodnymi tekstami i zachęcające do głębszej refleksji nad tematem. Wszystko to sprawia, że wiadomości zaprezentowane w podręczniku nie tylko integrują różne dziedziny wiedzy o świecie i człowieku, uwidaczniają korelację różnych dyscyplin, ale też wskazują na ich związek z rzeczywistością bezpośrednio dotyczącą ucznia jako obywatela, Polaka, Europejczyka, członka społeczności lokalnej. W moim przekonaniu podręcznik pełni zatem nie tylko funkcję poznawczą, badawczą i samokształceniową, ale też, o ile nie przede wszystkim, wychowawczą – wychowuje bowiem do życia wśród innych i z innymi.

Po czwarte wreszcie, na uwagę zasługuje bogata i estetyczna szata graficzna. Interesujące rozwiązania edytorskie: licznie występujące barwne ilustracje, zastosowana kolorystyka (w obrębie rozdziałów) oraz różne sposoby prezentowania danych statystycznych, uwydatniania ważnych treści, zapewne wspomogą proces dydaktyczny i okażą się nieocenioną pomocą w pracy dla mądrego, nieszablonowego nauczyciela, który z pasją wykonuje swój zawód, otwartego na innowacje i lubiącego wyzwania.

Podręcznik wyróżnia się spośród dostępnych na rynku książek do nauczania wiedzy o społeczeństwie, cieszy się sporym zainteresowaniem uczniów i nauczycieli.

*dr Jarosław Pacuła,
Uniwersytet Śląski w Katowicach*